

CHEMICKÉ RIZIKOVÉ FAKTORY

KLÚČOVÉ OTÁZKY A KLÚČOVÉ ZISTENIA

Aké sú výsledky kontroly potravín v SR?

V roku 2014 bolo vykonaných 69 292 úradných kontrol potravín. Výsledky úradnej kontroly v roku 2014 sú v porovnaní s rokom 2013 lepšie, čo znamená, že prijaté opatrenia na zlepšenie hygieny predaja a bezpečnosti potravín boli účinné.

Aký je vývoj obsahu rezíduí kontaminantov u volne žijúcej zveri a v rybách?

Dochádza k postupnému znižovaniu kontaminácie lovenej zveri a rýb, avšak kontaminácia naďalej pretrváva v priemyselných oblastiach ako sú Trebišov, Michalovce, Spišská Nová Ves a Senec. Vysoké priemerné nálezy sa zistili u PCB a ortuti.

V roku 2014 bolo odobratých spolu 6 690 vzoriek potravín živočíšneho pôvodu, z ktorých nevyhovelo 253 vzoriek (3,78 %). Najviac vzoriek 94 nevyhovelo požiadavkám na zloženie. Mikrobiologickým požiadavkám nevyhovelo 61 vzoriek, požiadavkám na označovanie nevyhovelo 58 vzoriek, senzoričným požiadavkám nevyhovelo 34 vzoriek, požiadavkám na prídavné látky nevyhovelo 6 vzoriek, na obsah osobitnej prísady – NaCl nevyhovelo 6 vzoriek, požiadavkám na označovanie alergénov nevyhovelo 10 vzoriek, 4 vzorky nevyhoveli požiadavkám na kontaminanty a 1 vzorka nevyhovela požiadavkám na reziduá veterinárnych liekov.

Tabuľka 105 I Výsledky analýz odobratých vzoriek živočíšneho pôvodu (2014)

Komodita	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcich analýz	
		Počet	%
Vzorky potravín živočíšneho pôvodu – spolu	6 690	253	3,78

Zdroj: ŠVPS SR

CUDZORODÉ LÁTKY V POTRAVINÁCH A KRMIVÁCH

Kontrola potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu

Úradné kontroly potravín vykonávajú orgány štátnej veterinárnej a potravinovej správy podľa zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách a zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.

V roku 2014 bolo odobratých spolu 10 632 vzoriek potravín rastlinného pôvodu, z ktorých nevyhovelo 341 vzoriek (3,21 %). Z celkového počtu odobratých vzoriek potravín rastlinného pôvodu nevyhovelo platnej legislatíve v mikrobiologických ukazovateľoch 13 vzoriek, v kontaminantoch 21 vzoriek, v prídavných látkach 47 vzoriek, v označovaní 137 vzoriek, v alergénoch – označovanie 16, v senzoričských ukazovateľoch 75 vzoriek, vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch 32 vzoriek.

Tabuľka 104 I Výsledky analýz odobratých vzoriek rastlinného pôvodu (2014)

Komodita	Celkový počet odobratých vzoriek	Celkový počet nevyhovujúcich analýz	
		Počet	%
Vzorky potravín rastlinného pôvodu – spolu	10 623	341	3,21

Zdroj: ŠVPS SR

Kontrola rezíduí pesticídov v potravinách

Legislativa, upravujúca oblasť kontroly rezíduí pesticídov v potravinách, je v Európskej únii plne harmonizovaná. Základným predpisom je nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 o maximálnych hladinách rezíduí pesticídov v alebo na potravinách a krmivách rastlinného a živočíšneho pôvodu a o zmene a doplnení smernice Rady 91/414/EHS v znení neskorších doplnkov a zmien.

Legislativa EÚ definuje maximálny reziduálny limit – MRL ako právom dovolenú hornú hladinu koncentrácie rezíduí pesticídov v alebo na potravinách alebo krmivách.

SR je povinná plniť viacročný koordinovaný kontrolný program EÚ s cieľom zabezpečiť dodržiavanie maximálnych hladín rezíduí pesticídov v a na potravinách rastlinného a živočíšneho pôvodu. Okrem toho európska legislativa požaduje nad rámec uvedeného koordinovaného programu aj zostavenie a plnenie vlastného národného programu kontroly rezíduí pesticídov v potravinách.

Štátnou veterinárnou a potravinovou správou (ŠVPS) bol pre rok 2014 vypracovaný **Viacročný kontrolný program pre rezíduí pesticídov v potravinách a detskej výžive v SR**. roku 2014 bolo na analýzu rezíduí pesticídov odobratých 529 vzoriek ovocia a zeleniny, obilia a výrobkov z obilia, pečene a hydinového mäsa, ktoré pochádzali z domácej produkcie, zo štátov EÚ a z tretích krajín. V 308 analyzovaných vzorkách t. j. v 58,2 % z celkového počtu analyzovaných vzoriek bola zistená prítomnosť aspoň jedného pesticídu, v 215 vzorkách zistená prítomnosť dvoch alebo viac druhov rezíduí

RIZIKOVÉ FAKTORY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

pesticidov. Kontrola prítomnosti reziduí pesticidov sa vykonáva aj pri importe ovocia, zeleniny alebo iných určených

potravín pri importe z tretích krajín v mieste vstupu. V roku 2014 boli odobraté a analyzované vzorky z 38 zásielok.

Tabuľka 106 | Výsledky analýz reziduí pesticidov v potravinách (2014)

Kategória potravín	Počet vzoriek			
	celkom	<LOQ**	>LOQ	nad MRL (vyhodnotené ako nevyhovujúce)
Ovocie	248	41	201	6
Zelenina	206	126	74	6
Ostatné potraviny rastlinného pôvodu	45	24	21	0
Potraviny živočíšneho pôvodu	30	30	0	0
BIO potraviny*	13	13	0	0
Spolu	529	221	296	12

*vzorky sú započítané vo vzorkách ovocia, zeleniny alebo iných analyzovaných potravín

**limit kvantifikácie použitej analytickej metódy

Zdroj: ŠVPS SR

Monitoring poľovnej zveri a rýb

Monitoring poľovnej zveri a rýb (MPZ) je zameraný na získanie informácií o voľne žijúcej zveri (vysoká zver, diviák) a rýb (dravé, nedravé) vo vybraných oblastiach SR. Monitoring je zameraný na detekciu reziduí chemických prvkov – kovov (As, Hg, Pb, Cd, Ni), polychlóvaných bifenylov (PCB). U rýb sa vyšetrujú aj rezidua perzistentných organických polutantov – POPs (chlóvané pesticidy

a dioxíny). U voľne žijúcej zveri sa zaraďujú do monitoringu chlóvané pesticidy.

V roku 2014 bolo odobratých a vyšetrených **130 vzoriek**, z ktorých 5 vzoriek bolo vyhodnotených ako nevyhovujúcich pre prekročenie maximálnej hodnoty obsahu niektorých kontaminantov. Jednalo sa o prekročenie limitov PCB, ortuti v rybách zo štyroch regiónov SR (Michalovce, Trebišov, Spišská Nová Ves a Senec).

Tabuľka 107 | Vyhodnotenie monitoringu poľovnej zveri a rýb (2014)

	Počet odobratých vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek (NV)	% NV	Cudzorodé látky
Spolu	130	5	3,8	PCB, ortuť
Z toho:				
Zverina	90	0	0	-
Ryby	40	5	12,5	PCB, ortuť

Zdroj: ŠVPS SR